

ἀγῶνας, δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ ἀπὸ τῶν φίλων ὅτι οὐδὲν οὐδέποτε εἶδε «φοβερώτερον καὶ δεινότερον φάλαγγος τῆς μακεδονικῆς». Καὶ τὰ πράγματα συμμαρτυροῦσι τὴν ἀλήθειαν ταύτην, διότι ὁ μακεδονικὸς στρατός, καίτοι ἐπὶ τέλους ἠττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, πολλάκις ὁμως ἠδυνήθη ν' ἀνθέξῃ εἰς αὐτούς. Ἄλλα λοιπὸν ὑπῆρξαν τὰ κύρια τῆς κατατροπώσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ αἷτια· πόρρω μὲν ὅτι, ὡς πολλάκις προεξηγήσαμεν, τὰ ἑλληνικὰ πολιτεύματα περιεῖχον ἀνέκαθεν ἐν αὐτοῖς τὰ σπέρματα ταχέιας ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ἀναλώσεως τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων, ἐνῶ ἡ Ρώμη τοσοῦτον συνετῶς ὠργάνωσε τὸ πολίτευμα αὐτῆς ὥστε ἐπὶ μακρότατον δὲν ἔπαυσε προάγουσα καὶ συντηροῦσα τὴν ἀκμὴν αὐτῆς· προσεχῆ δὲ αἷτια τὰ προεκτεθέντα τοῦ Φιλίππου ἀμαρτήματα, ὅστις δὲν ἐφρόντισεν ἐγκαίρως νὰ συμπήξῃ εἰς ἐν τὰ διάφορα τοῦ ἑλληνισμοῦ στοιχεῖα, αἱ ἀδιόρθωτοι τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν ἀντιζηλιαὶ αἱ ἀείποτε διακωλύσαι τὴν ἔνωσιν ταύτην καὶ ἡ θαυμαστὴ πολιτικὴ ἐπιτηδείτης τῶν Ρωμαίων. Ὁ κατὰ τοῦ Φιλίππου πόλεμος αὐτῶν διήρκεσεν ἔτη τέσσαρα περίπου, ἀπὸ τοῦ 200—197· κατὰ τὰ δύο πρῶτα οὐδὲν σχεδὸν κατώρθωσαν καὶ ἐπέισθησαν ὅτι δυσκόλως θέλουσι κατορθώσαι τι ἐνόσω αἱ ἐνταῦθα ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι συμπράττουσι μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ ἀποσπασῶσιν ἀπὸ τοῦ Φιλίππου, καὶ νὰ προσοικειωθῶσιν αὐτάς, προτείνοντες τὸ τῆς ἐλευθερίας δέλεαρ, εἰς τὸ ὁποῖον ἤξευρον ὅτι αἱ πολιτεῖαι ἐκεῖναι ἦτο ἀδύνατον ν' ἀνθέξωσι· καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔπεμψαν ἐν ἔτει τρίτῳ τοῦ πολέμου τὸν ὑπατον Τίτον Κοϊντίον Φλαμνίνον, ἄνδρα γινώσκοντα κάλλιστα τὰ ἑλληνικὰ ἦθη καὶ τοὺς ἑλληνικοὺς τρόπους καὶ συνδυάζοντα τὴν πολιτικὴν μετὰ τῆς στρατηγικῆς δεξιότητος. Ὁ Φλαμνίνος κατώρθωσε τῶντι ν' ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ Φιλίππου, ἐξαίρεσει τῶν Ἀχαρνῶν, ὅλα τὰ λοιπὰ ἑλληνικὰ ἔθνη καὶ ἠνάγκασεν οὕτω τὸν βασιλέα νὰ προτείη λόγους περὶ εἰρήνης. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ρωμαϊκὴ βουλή δὲν ἀπεδέχθη τὰς προτάσεις ταύτας κατ' εἰσῆγησιν τοῦ στρατηγοῦ αὐτῆς, ἀπαιτοῦντος· ἐπαχθεστέρους ὅρους, ἐπανελήφθη ὁ πόλεμος, τοῦ ὁποίου ἡ ἔκβασις ἦτο ἤδη ἀναμφίβολος, διότι οἱ Ρωμαῖοι εἶχον συμμάχους τοὺς Ροδίους, τὸν Ἄτταλον, τὴν αἰτωλικὴν ὁμοσπονδίαν, τὴν ἀχαϊκὴν ὁμοσπονδίαν καὶ αὐτὸν τὸν τύραννον τῆς Σπάρτης Νάβιν, ὁ δὲ Φίλιππος εἶχε μὲν συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας Ἀντιόχου Γ' ἄλλ' ὁ τελευταῖος οὗτος, διαπαιδαγωγηθεὶς ὡσαύτως ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἐγκατέλιπε τὸν σύμμαχον αὐτοῦ, ὅστις ἄλλους ἐπικούρους ἤδη δὲν εἶχεν εἰμὴ μόνους τοὺς Ἀχαρνᾶνας. Οὐδὲν ἦττον ὁ Φίλιππος δὲν ἐπτοήθη καὶ ἠγωνίσθη μετὰ θαυμαστῆς καρτερίας καὶ τόλμης. Ἀλλὰ συγκροτηθέντος ἀγῶνος κρισίμου, τῷ 197, περὶ Κυνὸς κεφαλᾶς τῆς Θεσσαλίας ἠττήθη τελευταῖον· ὑπεχώρησεν ὁμως ἐπιτηδείως καὶ διεξήγαγε τὰς περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις τοσοῦτο συνετῶς ὥστε δὲν ὑπέκυψεν εἰς ὄρους βαρύτερους τῶν πρὸ τῆς μάχης ὑπὸ τοῦ Φλαμνίνου ἀπαιτηθέντων. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ ἀξιώσεις ἐκεῖναι ἦσαν ἤδη δεινόταται, διότι ἠγαγκάσθη ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν ὅλων τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν, νὰ παραδώσῃ τὸν στόλον, νὰ παραδώσῃ ὄμηρον ἕνα τῶν υἱῶν καὶ νὰ καταβάλλῃ χίλια τάλαντα, ὧν τὰ ἡμίση παραυτίκα, τὰ δὲ ἡμίση κατὰ φόρους εἰς ἔτη δέκα. Ἐπιμωρήθησαν δὲ καὶ οἱ καλοὶ κάγαθοὶ Ἀχαρνᾶνες διὰ τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον πίστιν· διότι καταπολεμηθέντες ὑπὸ τοῦ Λευκίου Κοϊντίου, ἀδελφοῦ τοῦ Τίτου Κοϊντίου Φλαμνίνου, ἐβιάσθησαν μικρὸν μετὰ τὴν ἐν Κυνὸς κεφαλᾶς νίκην νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν (1).

(1) Ἀναγνωρίζειν τὴν κυριαρχίαν Ρωμαίων, κατὰ τὸν νῦν εἰθισμένον τρόπον τοῦ λέγειν ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον. Ἐν τοῖς χρόνοις ὧν ἀφηγοῦμεθα τὴν ἱστορίαν ἐξεφε-

